

VARKENSHOUDERIJ ACTUEEL 2013

GEORGANISEERD DOOR

Het Praktijkcentrum Varkens en de Vlaamse
overheid - Departement Landbouw en Visserij
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

PROGRAMMA

13.15u: Ontvangst en verwelkoming

13.30u: Luchtwassers: (werkings)kosten, administratieve verplichtingen en valorisatie van de spui

Isabelle Vermander en Benny Buyse (Rumbeke); Liesbeth Desmyter en Carl De Braeckeleeer of Benny Buyse (Sint-Niklaas) (allen DLV)

14.15u: Boekhoudresultaten varkenshouderij op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk

Goedele Vrints (Departement Landbouw en Visserij, AMS)

15.00u: Pauze

15.20u: Maatregelen in de kraamstal in functie van maximale overleving van de biggen

Sarah De Smet (Varkensloket)

15.45u: Naleving van de verplichte groepshuisvesting: stand van zaken

Verplichte rendementsmetingen luchtwassers: let op bijzondere voorwaarden in uw milieuvergunning

Suzy Van Gansbeke (Departement Landbouw en Visserij, ADLO)

PC Varkens

Praktijkcentra dierlijke productie

Om te komen tot een betere samenwerking en afstemming in het versnipperde landschap van het praktijkonderzoek en voorlichting in de dierlijke sector werden in 2007 op initiatief van de toenmalige minister-president 5 praktijkcentra in de dierlijke sector opgericht: de praktijkcentra rundvee, varkens, pluimvee, kleine herkauwers en bijen. Begin 2007 werd door verschillende actoren die in Vlaanderen bezig zijn met onderzoek en voorlichting in de dierlijke sector de intentieverklaring ondertekend voor de start van o.a. **het Praktijkcentrum Varkens**.

Deze praktijkcentra hebben tot doel een aanspreekpunt te worden voor praktijkkennis en het uitvoeren van praktijkonderzoek in de dierlijke sector. Door samen te werken en de onderzoeksprogramma's op elkaar af te stemmen kunnen de aanwezige competenties, de bestaande infrastructuur en de voor handen zijnde onderzoeksbudgetten optimaal aangewend worden. Deze praktijkcentra moeten gezien worden als een overlegplatform waarin de betrokken onderzoeks- en onderwijsinstellingen kunnen werken aan een grotere coördinatie van hun onderzoeksactiviteiten en aan een afstemming van hun communicatie naar de sectoren. Het is de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling (ADLO) die samen met het Instituut voor Landbouw en Visserij (ILVO) de coördinatie van deze praktijkcentra op zich neemt.

De werking berust momenteel op het samen organiseren van studiedagen en het indienen van demonstratieprojecten. Sinds eind 2007 komen ook enkele leden van de praktijkcentra in aanmerking om bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds steun aan te vragen bij investeringen. Op die manier zijn ze in staat de bestaande infrastructuur aan te passen aan de hedendaagse noden van praktijkonderzoek en demonstratie. De werking berust momenteel op het samen organiseren van studiedagen en het indienen van demonstratieprojecten. Sinds eind 2007 komen ook enkele leden van de praktijkcentra in aanmerking om bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds steun aan te vragen bij investeringen. Op die manier zijn ze in staat de bestaande infrastructuur aan te passen aan de hedendaagse noden van praktijkonderzoek en demonstratie.

Op 1 december 2011 werd als versterking van het PCV het "**Varkensloket**" opgericht, de bedoeling van dit aanspreekpunt is dat varkenshouders hier met vragen terecht zullen kunnen en dat het varkensloket daarnaast een coördinerende rol zal spelen binnen het onderzoek en de voorlichting. Meer info: www.varkensloket.be

Volgende organisaties en personen zijn actief binnen het PraktijkCentrum Varkens:

Proef- en Vormingsinstituut Limburg (PVL) Kaulillerweg 3 3950 Bocholt	Luc Martens	pvl.bocholt@scarlet.be
INAGRO Ieperseweg 87 8800 Roeselare	Mia Demeulemeester Isabelle Vuylsteke	mia.demeulemeester@inagro.be isabelle.vuylsteke@inagro.be
Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) Scheldeweg 68 9090 Melle	Sam Millet	sam.millet@ilvo.vlaanderen.be
UGent- Agrivet Biocentrum Proefhoevestraat 18 9090 Melle	Lydia Bommel�	lydia.bommele@UGent.be
UGent- faculteit Diergeneeskunde, Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde Salisburylaan 133 9820 Merelbeke	Dominiek Maes	dominiek.maes@UGent.be
UGent faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, Vakgroep Dierlijke Productie Proefhoevestraat 10 9090 Melle	Stefaan De Smet	stefaan.desmet@UGent.be
Zootechnisch Centrum –KULeuven R&D Bijzondere Weg 12 3360 Lovenjoel	Wouter Merckx Theo Niewold	ztc@BIW.KULeuven.be theo.niewold@BIW.KULeuven.be
KUL- faculteit Bio-ingenieurswetenschappen Kasteelpark Arenberg 30 3001 Heverlee	Bruno Goddeeris	bruno.goddeeris@BIW.KULeuven.be
Thomas More Kempen / (KILTO) Kleinhoefstraat 4 2440 Geel	Jos Van Thielen Bert Driessen	jos.van.thielen@khk.be josvanthielen@skynet.be bert.driessen@khk.be
Geassocieerde faculteit toegepaste bio-ingenieurswetenschappen, Vakgroep Dierlijke Productie Valentin Vaerwyckweg 1 9000 Gent	Dirk Fremaut	dirk.fremaut@hogent.be
Vrij Land- en Tuinbouwinstituut (VLTI) Ruddervoordestraat 175 8820 Torhout	Willy Vandewalle Ward Lootens	willy.vandewalle@sint-rembert.be ward.lootens@sint-rembert.be
Technisch Instituut St Isidorus–LTC Waasland Weverstraat 23 9100 Sint-Niklaas	Raf Van Buynder	raf_vanbuynder@yahoo.com

Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) Deinse Horsweg 1 9031 Drongen	Tamara Vandersmissen	tamara.vandersmissen@dgz.be
Boerenbond Diestsevest 40 3000 Leuven	Herman Vets	herman.vets@boerenbond.be
Algemeen Boerensyndicaat Hendrik Consciencestraat 53 a 8800 Roeselare	Paul Cerpentier Aloys Van Goethem Marianne Vandenberghe	paul.cerpentier@gmail.com alloys.vangoethem@absvzw.be marianne@absvzw.be
Vlaams Agrarisch Centrum Ambachtsweg 20 9820 Merelbeke		vac@vacvzw.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Burgemeester Van Gansberghelaan 115a 9820 Merelbeke	Suzy Van Gansbeke	suzy.vangansbeke@lv.vlaanderen.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Diestsepoort 6 bus 101 3000 Leuven	Norbert Vettenburg	norbert.vettenburg@lv.vlaanderen.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Ellipsgebouw Koning Albert II -laan 35 (bus 42) 1030 Brussel	Tsang Tsey Chow	tsangtsey.chow@lv.vlaanderen.be
KATHO Campus Roeselare Wilgenstraat 32 8800 Roeselare	Bruno Vandorpe Wim Vanhove	bruno.vandorpe@katho.be wim.vanhove@katho.be
CCBT Karreweg 6 9770 Kruishoutem	Carmen Landuyt	carmen.landuyt@ccbt.be
Vlaams Varkensstamboek (VVS) Van Thorenburglaan 20 9860 Scheldewindeke	Jürgen Depuydt	jurgen.depuydt@varkensstamboek.be
Het Varkensloket Scheldeweg 68 9090 Melle	Sarah Desmet	sarah.desmet@varkensloket.be

Wenst u uitnodigingen voor dergelijke studiedagen in de toekomst ook/liever per e-mail te ontvangen?

Laat dit weten via studiedagendier@lv.vlaanderen.be, met vermelding van de sectoren die u interesseren (varkens, melkvee,...).

Voor meer informatie rond luchtemissies in de veehouderij kan u terecht bij VEMIS, een partnerschap van de provincie West-Vlaanderen, ILVO, UGent en Inagro. Indien u wenst op de hoogte te blijven van alle komende activiteiten en nieuwigheden, kunt u zich inschrijven op het gratis E-zine via de website www.vemis.be.

Demo-moment : geur-reducerende technieken

Vrijdag 28 juni van 13u30 – 15u45

Geur in Vlaanderen

Geur is wellicht één van de moeilijkste emissies om te beheersen in veestallen. Geur is onzichtbaar en eigen aan de manier waarop we onze veestapel houden. Tijdens dit demo-moment kunt u kennismaken met een aantal innovatieve, reducerende technieken. Er zullen twee bedrijven bezocht worden. Ter plaatse kunt u eens aan de installatie snuffelen en zelf ontdekken hoe goed het systeem werkt.

Technieken

Op de biggenstal van het eerste bedrijf te Ruiselede wordt een vernevelingssysteem op de ventilatiekokers toegepast. Via dit systeem wordt een geurmaskerend product verneveld over de ventilatie-uitlaat. Het tweede bedrijf is gelegen te Staden. Bij de bouw van de nieuwe vleesvarkensstal werd meteen een biobed voorzien.

Praktisch

Voor de verplaatsing worden twee mini-bussen voorzien. U kunt op verschillende plaatsen opstappen:

- 1) Vertrek om 12u30 vanuit Groot-Bijgaarden, parking langs E40 in de richting Brussel-Oostende
- 2) Vertrek om 12u45 vanuit Roeselare, leperseweg 87 te Roeselare

Deelname is gratis, maar inschrijven is wel **verplicht** en kan tot 20 juni via www.vemis.be/category/agenda of anne.decuypere@inagro.be.

Meer info over verplaatsing vanuit het oosten of midden van het land kan u Stijn Bossin contacteren via stijn.bossin@innovatiesteunpunt.be of 0476/93.21.71.

Let op: het aantal inschrijvingen is beperkt!

Programma

- 13u30: demo vernevelingsinstallatie
- 14u15: verplaatsing
- 15u00: demo biobed
- 15u45: einde demo-moment

Meer info?

Contacteer Tine Degroote (051/27 33 81 of via tine.degroote@inagro.be) of bezoek de website www.vemis.be.

Organisatoren

Dit demo-moment is een realisatie van Inagro, Innovatiesteunpunt, ILVO en UGent in het kader van het ADLO-demoproject "Hoe geuremissies beheersen" en in samenwerking met de provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Luchtwassers

Rumbeke, 4 juni
Sint-Niklaas, 12 juni

MILIEU • BOUW • BODEM • ACCOUNTANCY • KWALITEIT • STRATEGIE • PRODUCTIE • ENERGIE

Inhoud

- (werkings)kosten
- Verplichtingen uit Vlarem
- Valorisatie van het spui

MILIEU • BOUW • BODEM • ACCOUNTANCY • KWALITEIT • STRATEGIE • PRODUCTIE • ENERGIE

(Werkings)kosten

- Even terugblikken: werking ifv bouwjaar
- Kan een luchtwasser werken ?
- Denitrificatie
- Kostprijs

MILIEU • BOUW • BODEM • ACCOUNTANCY • KWALITEIT • STRATEGIE • PRODUCTIE • ENERGIE

Werking ifv bouwjaar

- 1ste generatie
 - Oorsprong in andere landen
 - Zeer groot waspakket
 - Hoge kostprijs

MILIEU • BOUW • BODEM • ACCOUNTANCY • KWALITEIT • STRATEGIE • PRODUCTIE • ENERGIE

- 1ste generatie (geen Belgische input)
- 2de generatie
 - Druk aan de aankoopzijde
 - Minder groot waspakket
 - Minder verbruik water

- 1ste generatie (geen Belgische input)
- 2de generatie (budgetluchtwassers)
- 3de generatie
 - Optimaliseren werking luchtwasser
 - Reductie van enkel ammoniak

- 1ste generatie (geen Belgische input)
- 2de generatie (budgetluchtwassers)
- 3de generatie (upgrade 2de generatie)
- 4de generatie
 - Competitie ammoniak en geur
 - Vergroten waspakket, meer waterverbruik
 - Effectief controle op werking

*Kan een luchtwasser
werken???*

Kan een luchtwasser werken?

JA

- Regel 1: dimensionering waspakket
- Regel 2: gebruik veel en vers water

Regel 1: dimensionering

- Afhankelijk van ventilatie
 - Variatie in luchtbehoefte: 50 – 100 m³/h/VLV
 - Vergelijk LW nt mogelijk op afmetingen waspakket
 - Vergelijk op systeem; vertrouwen in aankoop
- Afhankelijk van waspakket zelf
 - bio/bio // bio-chem // bio-biofilter

Regel 1: dimensionering

- Aandachtspunt
 - Luchtwasser in functie tot Ventilatie/bovenbouw/luchtwasser
 - Uitbreiding-aanpassingen mogelijk houden

Regel 2: Veel water

- Afhankelijk van leverancier
 - Op welk generatieniveau zit leverancier
 - Balans tss hoev spui en werking luchtwasser
 - Beperken spui = beperken werkingskost
 - Werking luchtwasser ifv werkingseisen (controle/omgeving)
- Richtlijn (actueel vs wettelijk)
 - 800 liter/VLVplaats
 - 400 liter spui/VLVplaats

Regel 2: Veel water

- Verdampingspotentieel
 - Indamping van
 - Spui
 - Effluent
 - Dunne fractie
 - Stijging N / liter spui
 - Daling werkingskost
 - Complexiteit bepalen werking???

Denitrificatie

- Theorie: JA
- Praktijk: Misschien
 - Continue opvolging door de landbouwer
 - Veel onderzoek
 - Elke Leverancier wenst meer vers water
 - Elke landbouwer wenst minder spui
 - Kloof tussen leverancier en landbouwer
 - Start bij de aankoop (correctheid van informatie)

Bijkomende aandacht

- Moederlastenboek vh onderhoudscontract
 - Laat leverancier zelf waspakket bepalen
 - Laat leverancier zelf vers water bepalen
- Omvang luchtkanaal
 - Winterprobleem

Kostprijs

- Afhankelijk van
 - Correcte informatie leverancier
 - Uitbreidingsmogelijkheden
 - Dimensionering waspakket en waterverbruik
 - Wateropslag
 - Spuiopslag
 - Denitrificatie

Kostprijs biologische LW

	1000 VLV	2000 VLV
• Aankoop (op 10 jr)	<u>45.000 €</u> 4,5 €/vlvpl/jr	<u>50.000 €</u> 2,5 €/vlvpl/jr
• Werking elek	1.575 €	2.050 €
• Werking onderhoud	300 €	300 €
• Onderhoudscontract	1.800 €	1.800 €
• Spui*	<u>8150 €</u> 12,05 €/vlvpl/jr	<u>16300 €</u> 10,34 €/vlvpl/jr
• Wateropslag*(op 10 jr)	<u>16.826 €</u> 1,68 €/vlvpl/jr	<u>32.008 €</u> 1,60 €/vlvpl/jr

Kostprijsbepaling spui

- Spuiwater (wettelijk omschreven)
 - Min. 0,062 l/h/dierplaats = 543,12 liter/vlvplaats
 - Kost spui is afhankelijk van bedrijf tot bedrijf
 - 0,543 m³/vlvplaats
 - à 15 €/m³ = 8,15 €/vlvplaats

Probleemstelling:

543 l spui + 400 l verdamping = 943 l vs 800 l

Kostprijsbepaling wateropslag

• Wateropslag

60 dagen buffer

	1000 VLV	2000 VLV
• Buffer 800 liter verbruik	131.400 liter	262800 liter
– Kelder	10.375 €	19.010 €
– Aslastplaten + opstorten	<u>3.449 €</u>	<u>6.898 €</u>
	13.824 €	25.908 €
• Buffer 1000 liter verbruik	164.400 liter	328800 liter
– Kelder	12.511 €	23.378 €
– Aslastplaten + opstorten	<u>4.315 €</u>	<u>8.630 €</u>
	16.826 €	32.008 €

Kostprijs biologische LW

	1000 VLV	2000 VLV
• Aankoop (op 10 jr)	4,5 €/vlvpl/jr	2,5 €/vlvpl/jr
• Werking	12,05 €/vlvpl/jr	10,34 €/vlvpl/jr
• Wateropslag*(op 10 jr)	<u>1,68 €/vlvpl/jr</u>	<u>1,60 €/vlvpl/jr</u>
	18,23 €/vlvpl/jr	14,44 €/vlvpl/jr

Kostprijs conclusie

• Aankoop	24,68 %	17,32 %
• Werkingskost	21,4 %	15,16 %
• Opslag vers water	9,22 %	11,08 %
• Spui	44,7 %	56,44 %

To do: Beperken spui door nabehandeling.

Verplichtingen uit Vlarem

- Uitvoering
- Technische documentatie
- Eisen van het gebruik

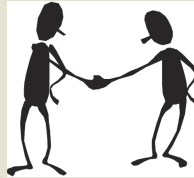
Uitvoering

- Alle lucht moet over de wasser
- Verzegelde kast met urenteller (circulatie-pomp) en waterpulsometer (spuiwater)
- Reductie van minstens 70 %
 - Geen gemiddelde
 - Moet altijd gehaald worden

Technische documentatie

- Voorhanden bij de installatie
 - Technische fiche
 - Monsternameprotocol
 - Bedieningshandleiding

- Onderhoudscontract
 - Verplicht !
 - Jaarlijkse onderhoud en controle door de leverancier
 - Taken leverancier en exploitant
 - Biedt steun bij vragen over de procesvoering
 - Afspraken rendementsmeting

- Controle van het waswater (exploitant)
 - Halfjaarlijkse analyse door erkend labo
 - Analyseresultaten binnen de aangegeven grenzen
 - Onafhankelijke registratie van standen van urenteller waswater en van spuiwaterdebiet
 - Noteren in logboek
 - Standen urenteller, dierbezetting
 - Analyseresultaten
 - Te nemen acties

- Wekelijkse controle (exploitant)
 - Controle van de goede werking
 - Noteren in logboek
- Reinigen (leverancier)
 - Minimaal 1 x per jaar (onderhoudscontract)
- Bestemming spuiwater (exploitant)
 - Noteren in logboek

- Rendementsmeting (leverancier)
 - Kan opgelegd worden door de bevoegde overheid
 - Natchemische bepaling
 - 3x meting van half uur tijdens piekbelasting van het luchtwassysteem

Eisen van het gebruik

- Logboek
 - Wekelijkse controle
 - pH waswater
 - Meterstanden urenteller, watermeter
 - sproeibeeld
 - Resultaten analyse waswater
 - Eventuele afwijkingen, storingen noteren
 - Vermelden reinigingsbeurt (min. 1 x jaar)
 - Jaarlijkse controle/onderhoud door de leverancier

zwavelzuur

- Gevaarlijke stof
- Milieuvergunning nodig voor opslag ervan
- Voldoende afstand tot andere producten
- Opslag in vaste tank / ruiltank
- Op een sokkel / afgeschermd door palen
- Nooddouche en oogwasser
- Vlarebo O : bodemonderzoek bij overdracht

Valorisatie van het spui

- Spuiwater biologische luchtwasser
- Spuiwater chemische luchtwasser

Spuiwater biologische luchtwasser

- = een afvalstof
- maar met een grondstofverklaring OVAM
 - => 'andere meststof'
 - => bemesting op eigen gronden mogelijk bovenop de normen voor dierlijke mest
 - => afvoer naar derden: FOD ontheffing
- Spuiwater gemengd met dierlijke mest = dierlijke mest
- Mengsel spui/dierlijk mest naar derden:
 - afzonderlijke mestcode aan te vragen bij de Mestbank
 - berekende samenstelling

Spuiwater biologische luchtwasser

Verplichtingen mestbank

- 2 analyses per jaar door erkend labo
- Geen mestverwerkingscertificaten tenzij denitrificatie

Biologische wasser op stal

4 Hebt u een biologische wasser op een of meer stallen?

ja, en dat spuiwater wordt nit nabehandeld tot stikstofgas. Ga naar vraag 5.

ja, en dat spuiwater wordt wij nabehandeld tot stikstofgas. Ga naar vraag 6.

5 Vermeld de hoeveelheid spuiwater afkomstig van een op uw stal aanwezige biologische wasser.

Voeg twee analyses bij deze aangifte.

hoeveelheid spuiwater: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2012: _____ liter

hoeveelheid spuiwater: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2013: _____ liter

gemiddelde stikstofconcentratie: _____ g N/l

6 Vermeld de hoeveelheid spuiwater, afkomstig van een op uw stal aanwezige biologische wasser, die nabehandeld werd tot stikstofgas en de hoeveelheid spuiwater die werd afgezet.

hoeveelheid spuiwater die nabehandeld wordt: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2012: _____ liter

hoeveelheid spuiwater die nabehandeld wordt: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2013: _____ liter

hoeveelheid spuiwater die afgezet wordt: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2012: _____ liter

hoeveelheid spuiwater die afgezet wordt: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2013: _____ liter

Aangifte van luchtwassers en mestverwerking van exploitatie-eigen mest in 2012 (deel 3) - pagina 2 van 2

debietmeterstand op 1-1-2013: _____ liter

gemiddelde stikstofconcentratie voor nabehandeling: _____ g N/l

gemiddelde stikstofconcentratie na nabehandeling: _____ g N/l

hoeveelheid stikstof, afgezet via spuiwater: _____ kg N

7 Vul de hoeveelheid stikstof in die verwerkt is tot stikstofgas (N₂) door de nabehandeling van spuiwater van een op uw stal aanwezige biologische wasser.

Voeg de berekening met de bijbehorende analyses bij deze aangifte.

hoeveelheid stikstof: _____ kg N

Spuiwater chemische wasser

- = kunstmest
 - => bemesting op eigen gronden mogelijk bovenop de normen voor dierlijke mest
 - => afvoer naar derden: geen FOD ontheffing
- Spuiwater gemengd met dierlijke mest = dierlijke mest
- Mengsel spui/dierlijk mest naar derden:
 - afzonderlijke mestcode aan te vragen bij de Mestbank
 - berekende samenstelling

Spuiwater chemische luchtwasser

Verplichtingen mestbank

- 2 analyses per jaar door erkend labo
- mestverwerkingscertificaten

Zure wasser op stal

1 Hebt u een zure wasser op een of meer stallen?

ja. Ga naar vraag 2.

neen. Ga naar vraag 4.

2 Vermeld de hoeveelheid spuiwater (ammoniumsulfaat), afkomstig van een op uw stal aanwezige zure wasser.

Voeg twee analyses bij deze aangifte.

hoeveelheid spuiwater: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2012: _____ liter

hoeveelheid spuiwater: _____ liter debietmeterstand op 1-1-2013: _____ liter

gemiddelde stikstofconcentratie: _____ g N/l

3 Geef aan hoeveel van het geproduceerde spuiwater wordt afgezet bij derden alsook hoeveel spuiwater u opgeslagen heeft op 1-01-2013.

Voor afzet van spuiwater van zure wassers (ammoniumsulfaat) bij derden, heeft u een ontheffing nodig van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu. Gebruik van ammoniumsulfaat op eigen gronden geeft u aan bij het gebruik van kunstmest (vraag 8) op deel 1.

hoeveelheid ammoniumsulfaat afgezet bij derden: _____ liter

hoeveelheid ammoniumsulfaat opgeslagen op 1-1-2013: _____ liter

Vragen?

- Stel ze nu ...
- Of stel ze later:
 - Benny Buysse: bbu@dlv.be of 0497/97 44 53
 - Isabelle Vermander: iv@dlv.be of 0497/97 44 43
 - Liesbeth Desmyter : ld@dlv.be of 0472/71 64 04

RENTABILITEITSANALYSE VARKENS

Vrints Goedele
Juni 2013

INHOUD

1. Selectie bedrijven en methodologie
2. Resultaten
 - Technische kengetallen
 - Aandeel kostenposten
 - Economische resultaten
 - Vermeerdering
 - Afmesting
 - Gesloten bedrijven
 - Spreiding familiaal arbeidsinkomen
 - Gesloten bedrijven
 - Prognose van het arbeidsinkomen tot mei 2013
3. Conclusies

1. Selectie bedrijven en methodologie

- Selectie bedrijven
 - gespecialiseerde varkensbedrijven met minimum 50 zeugen en 300 vleesvarkens
 - bedrijfstak varkens
 - Vermeerdering, afmesting en gesloten varkensbedrijven
 - minder dan 25% biggen aangekocht / verkocht
- Methodologie
 - kengetallen en economische resultaten (familiaal arbeidsinkomen)
 - totaal en 50% bedrijven met hoogste / laagste familiaal arbeidsinkomen
 - prognose familiaal arbeidsinkomen: 2007 – mei 2013

2. Kengetallen Vermeerdering

	2009	2010	2011	2012*
Grootgebrachte biggen per zeug per jaar	22,6	23,0	23,3	24,1
Worpinde	2,23	2,22	2,23	
Aantal levende biggen per worp	11,7	12,0	12,2	
Aantal levende biggen per zeug	26,2	26,5	27,2	
sterfte percentage biggen	13,7	13,3	14,4	
Speenleeftijd (dagen)	25,5	25,5	25,5	

*voorlopige cijfers

2. Kengetallen Vermeerdering

	2009	2010	2011	2012*
Dagelijkse groei biggen	267,1	269,6	278,0	
Hoeveelheid krachtvoeder per afgeleverde big (kg)	28,8	29,0	29,4	
Gemiddelde prijs krachtvoeder biggen (euro per ton)	310,8	332,9	390,3	420,4
Percentage verkochte biggen	27,9	28,6	29,2	
Gemiddeld gewicht verkochte big (kg)	20,6	21,2	22,3	
Gemiddelde waarde verkochte big (euro per big)	39,4	37,5	39,4	46,9
Hoeveelheid krachtvoeder per zeug (kg)	1119,8	1139,0	1130,2	
Gemiddelde prijs krachtvoeder zeugen (euro per ton)	210,7	216,7	268,4	291,3

*voorlopige cijfers

5

2. Kengetallen Afmesting

	2009	2010	2011	2012*
Gewichtsaanwas verkochte vleesvarkens (kg)	88,8	89,5	89,1	
Voederconversie vleesvarkens	2,94	2,91	2,93	
Sterftepercentage vleesvarkens (%)	3,6	3,3	3,5	
Dagelijkse groei vleesvarkens (gram)	627,0	637,6	642,3	
Mestduur (dagen)	142,1	141,5	138,9	
Rotatiecoëfficiënt	2,6	2,6	2,6	
Hoeveelheid krachtvoer per afgeleverd vleesvarken (kg)	265,0	263,9	264,3	
Prijs krachtvoerders vleesvarkens (euro per ton)	202,4	214,3	266,5	287,2
Waarde verkochte vleesvarkens (euro per kg)	1,11	1,08	1,17	1,34

*voorlopige cijfers

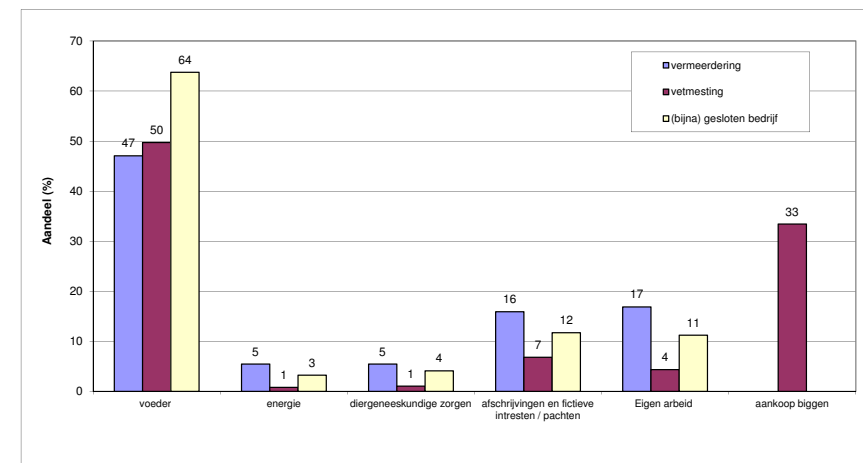
6

2. Kengetallen gesloten bedrijven

	2009	2010	2011
Grootgebrachte biggen per zeug	21,6	22,1	21,9
Percentage verkochte biggen	5,3	5,2	4,0
Sterftepercentage vleesvarkens	3,4	2,9	3,4
Dagelijkse groei vleesvarkens	648,7	649,7	647,8
Voederconversie varkens	2,94	2,90	2,93

7

2. Aandeel kostenposten

⇒ Zeer groot aandeel krachtvoederkosten!

8

2. Economische resultaten Vermeerdering (€/zeug)

	2009	2010	2011	2012*
Aantal bedrijven	89	79	79	62
Aantal zeugen	180	183	177	195
Totale opbrengst (1)	868,9	862,8	903,3	1166,3
Opbrengst biggen	879,0	868,0	898,5	1130,0
Opbrengst overige dieren	40,9	35,6	40,2	103,9
Aankoop dieren	-52,6	-43,6	-50,8	-60,9
Waardeverandering veestapel	0,4	2,6	15,0	-7,2
Overige opbrengsten	1,1	0,3	0,4	0,5
Totale variabele kosten (2)	640,3	664,7	789,7	899,8
Bruto saldo (3) = (1)-(2)	228,6	198,1	113,7	266,5
Totale vaste kosten (4)	225,7	215,6	226,2	249,5
Familiaal arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	2,9	-17,5	-112,6	17,0
Eigen arbeid (6)	191,7	181,5	187,1	198,6
Netto bedrijfsresultaat (7)=(5)-(6)	-188,8	-199,0	-299,7	-181,7

* Voorlopige cijfers

9

2. Economische resultaten Afmesting (€/afgeleverd vleesvarken)

	2009	2010	2011	2012*
Aantal bedrijven	84,0	78,0	81,0	69,0
Aantal vleesvarkens	1122,1	1125,6	1194,4	1070,3
Totale opbrengst (1)	79,6	81,7	96,4	104,0
Opbrengst vleesvarkens	123,1	121,0	131,2	149,9
Aankoop biggen	-41,8	-40,4	-39,3	-49,8
Aankoop/overgang overige dieren	0,0	-0,4	0,2	0,6
Waardeverandering veestapel	-1,8	1,3	4,1	3,1
Overige opbrengsten	0,1	0,1	0,1	0,2
Totale variabele kosten (2)	58,1	61,6	75,1	82,3
Bruto saldo (3) = (1)-(2)	21,5	20,0	21,3	21,7
Totale vaste kosten (4)	9,6	10,3	11,3	11,9
Familiaal arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	11,9	9,7	10,0	9,8
Eigen arbeid (6)	5,4	5,4	5,0	5,9
Netto bedrijfsresultaat (7)=(5)-(6)	6,5	4,3	5,0	3,9

* Voorlopige cijfers

10

2. Economische resultaten Gesloten bedrijf €/afgeleverd vleesvarken

	2009	2010	2011	2012*
Aantal bedrijven	57	53	56	42
Aantal zeugen	144,5	153,4	157,0	133,9
Aantal vleesvarkens	1078,4	1163,1	1235,5	1046,3
Aantal afgeleverde vleesvarkens	2832,5	3046,6	3235,8	2759,6
Totale opbrengst (1)	121,6	123,8	137,6	154,1
Opbrengst verkoop	126,2	125,0	134,2	153,6
Aankoop dieren	-2,7	-3,1	-2,6	-3,3
Waardeverandering veestapel	-2,1	1,8	5,7	3,7
Overige opbrengsten	0,2	0,2	0,2	0,1
Totale variabele kosten (2)	90,1	94,2	113,1	125,2
Bruto saldo (3) = (1)-(2)	31,5	29,7	24,5	28,9
Totale vaste kosten (4)	20,5	19,3	20,7	21,1
Familiaal arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	11,0	10,4	3,8	7,8
Eigen arbeid (6)	16,1	15,0	14,2	17,1
Netto bedrijfsresultaat (7)=(5)-(6)	-5,1	-4,7	-10,4	-9,3

* Voorlopige cijfers

11

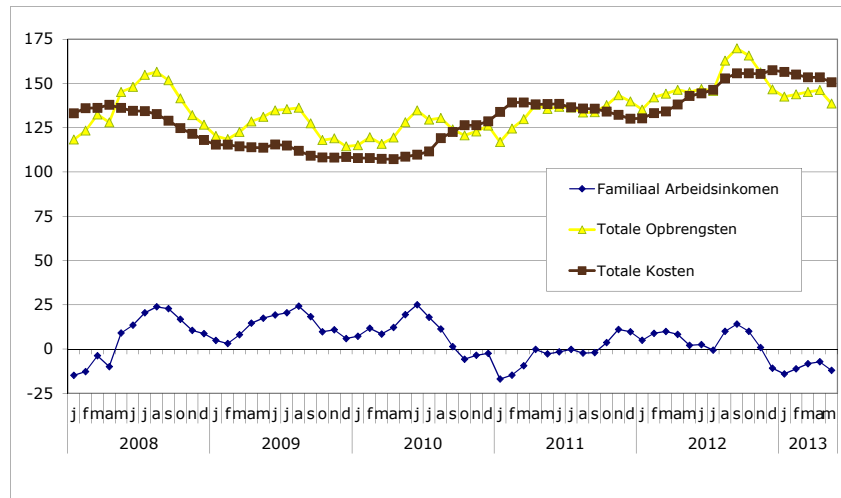
2. Spreiding familiaal arbeidsinkomen, in euro per verkocht vleesvarken (2011)

	Laag FAI	Hoog FAI
Aantal bedrijven	28	28
Aantal zeugen	182	132
Totale opbrengsten¹	136,0	139,9
verkoop vleesvarkens	128,6	129,5
overige	7,4	10,4
Totale variabele kosten ²	114,6	110,9
Bruto saldo^{3 = 1 - 2}	21,3	28,9
Totale vaste kosten ⁴	25,2	14,2
Familiaal Arbeidsinkomen^{5 = 3-4}	-3,8	14,7

- Zeer grote spreiding in familiaal arbeidsinkomen!
 - lagere variabele en lagere vaste kosten
 - Hogere opbrengsten

12

2. Prognose familiaal arbeidsinkomen, in euro per verkocht vleesvarken

13

3. Conclusies

- Laag familiaal arbeidsinkomen in 2011
 - In 2012 iets beter, maar nog steeds te laag!
- Maar ... zeer grote spreiding tussen bedrijven in familiaal arbeidsinkomen (FAI)
 - ≠ door lagere variabele en lagere vaste kosten
- Sterke schommelingen tussen jaren en binnen één jaar (krachtvoeder- en vleesvarkensprijs)
- Rentabiliteit varkenshouderij onder druk!

14

Bedankt voor uw aandacht!

15

Maatregelen in de kraamstal in functie van maximale overleving van de biggen

Sarah De Smet
Kelly Relaes

Varkenshouderij actueel
4 - 12/6/13

Het Varkensloket

www.varkensloket.be
info@varkensloket.be
Tel: 09 272 26 67

www.varkensloket.be

Vragen

- Wat zijn de alternatieven bij de opfok van overtallige biggen?
- Hoe kan ik een slechte melkgift bij de zeugen aanpakken?
- Wat kan ik doen om een speedip bij de biggen te vermijden?

Verslag en presentaties demodagen overtallige biggen (mei-juni 2012)

- Doodgeboren biggen en uitval bij biggen in de kraamstal (W. Van Praet)
- Opfokmanagement voor overtallige biggen bij de Vlaamse zeugenhouder (H. Vandenbergh)
- Redden van biggen via COUVEUSE systeem (D. Fremaut)
- Sanitaire risico's en aandachtspunten voor biggengezondheid (P. Gelaude)
- Voeding van (moederloze) biggen (S. Millet)
- Verleggen, altemerend zuigen en pleegzeugen (J. Van Thielen, B. Driessen, L. Martens)

www.varkensloket.be

Home Biggen Vleesvarkens Zeugen Fokberen Nieuws Over het varkensloket Demoprojecten Nieuwsbrief Contact

Demoproject doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf

Een toenemende worpgrootheid gaat dikwijls gepaard met een toename van de heterogeniteit binnen de toom en een hogere biggenutval. Het doel van het demoproject is de mogelijke risicofactoren voor doodgeboorte en uitval in de kraamstal in kaart te brengen en op basis hiervan een aantal praktische richtlijnen te verstrekken om de uitval te reduceren. Gedurende het project werden 15 bedrijven die kampen met een te hoge uitval en 5 modelbedrijven opgevolgd.

De uitvoerders van het project waren [Diergezondheidszorg Vlaanderen](#) (DGZ), Universiteit Gent - Faculteit Diergeneeskunde - Vakgroep Voorplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde, Hogeschool Gent, Proef- en Vormingsinstituut Limburg (PVL), KU Leuven, ILVO - Eenheid Dier en de [Katholieke Hogeschool Kempen](#) (Geel). Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door de Europese Unie en het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid. Het project liep over 2 jaar (1 oktober 2010 - 30 september 2012; demoproject oproep 2009).

Ter afronding van het demoproject werd de brochure [Doodgeboren biggen en uitval bij biggen op het moderne varkensbedrijf](#) gepubliceerd. De brochure is onderverdeeld in drie grote delen: eerst worden de risicofactoren voor doodgeboorte en biggensterfte beschreven, nadien worden de resultaten van de praktijkstudie gegeven en tot slot worden een 11-tal praktische tips geformuleerd om uw biggensterfte te reduceren.

Een 4-tal publicaties (fiches) werden in 2012 verspreid via de [varkens](#)

- * In de fiche [Partusmanagement](#) (Ilse Declerck - UGent) komen de voorbereiding van het biggenest, en de indicaties en manieren van geboortehulp aan bod.
- * De fiche [Partusinductie](#) (Ruben Decaluwé - UGent; Willem Van Praet - DGZ) geeft toelichting bij de redenen en de wijze van het induceren van de geboorte.
- * De fiche [Voeding rond de partus](#) (Sam Millet - ILVO; An Cools - UGent) benadrukt het belang van een goede voederopname bij zeugen in de kraamstalling. Daarnaast wordt ingespannen op het vermijden van harde mest en constipatie.
- * De fiche [Een correcte zeugenadministratie is niet vanzelfsprekend](#) (Bert Driessen en Jos Van Thielen - KHK) maakt duidelijk dat het consequent genereren van zeugengegevens noodzakelijk is.

De hieronder weergegeven [presentaties](#) kwamen aan bod gedurende de studiedagen van het demoproject die in oktober 2012 doorgingen.

- * In de presentatie [Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen in de kraamstal](#) (Willem Van Praet - DGZ) worden de resultaten van het demoproject voorgesteld. Na het vermelden van de risicofactoren van doodgeboorte en uitval in de kraamstal worden praktische adviezen voor varkenshouders geformuleerd om de uitval te beperken.
- * In de presentatie [Partushulp en partusinductie](#) (Ilse Declerck en Ruben Decaluwé - UGent) gaat men dieper in op de methodes, voor- en nadelen van partusinductie en -hulp en het management in de kraamstal.
- * In de presentatie [De voeding van zeugen in de kraamstal](#) (Sam Millet - ILVO; An Cools - UGent) gaat men dieper in op de oorzaken van voederopnameproblemen in de kraamstal. Daarnaast wordt de relatie tussen voederopname in de dracht en tijdens de lactatie uitgelegd, alsook het effect van de conditie op de voederopname en het belang van vezels. Tot slot worden enkele praktische tips voor de varkenshouders gegeven.
- * In de presentatie [Te veel doodgeboren biggen is een probleem, is te veel levend geboren biggen dat ook?](#) (Ieren Degroote - Hogeschool Gent) wordt beschreven wat JUOR biggen zijn. Daarnaast worden enkele opfokmaatregelen, die na het werpen kunnen worden toegepast om JUOR biggen te redden, toegelicht.

Inhoudstabel

- Introductie
- Overtallige biggen
- Opfokstrategieën

Bijvoederen en voorspenen

Verleggen van biggen

Pleegzeugen

Alternierend zogen

- Conclusies

Introductie

Hoogproductieve hybride zeugen

- Aantal levend geboren biggen per worp ↑

	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal levend biggen per worp	11,2	11,6	11,7	12,0	12,2

Bron: AMS

- Aantal gespeende biggen ↑ niet evenredig
Dodgeboortes (8%) en biggensterfte (12-15%) in kraamstal: 1 big op 5
- Heterogeniteit binnen toom ↑ (lichte vs. zwaardere biggen)

Overtallige biggen

Overtallige biggen

Overtallige biggen

- Bij grote tomen
- Biggen met lager geboortegewicht
- Zeug is niet in staat om de biggen groot te brengen

Onvoldoende melkproductie bij de moederzeug
Te zwakke biggen
Sterfte van moederzeug

Overtallige biggen

GEBOORTEGEWICHT

Hoe lager het geboortegewicht, hoe minder kans op overleving

52-85% van de biggen <1 kg sterven in kraamstal
70% van de uitval gedurende de eerste 5 dagen

< 800 g	'verloren'
1400 – 1500 g	10 - 12 biggen
1100 – 1400 g	13 – 17 biggen

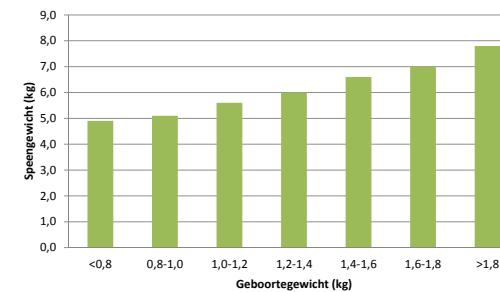
Ieder extra big in toom: ↓ gemiddeld geboortegewicht/big met 35-40 g

Introductie

GEBOORTEGEWICHT

Achterstand blijft behouden voor en na spenen

Scriptie HoGent (2012) – E. Van Caeysele

Introductie

GEBOORTEGEWICHT

Achterstand blijft behouden voor en na spenen

Geboortegewicht (kg)	<1	1 à 1,5	1,5 à 2	>2
Speengewicht	6	7,1	8,15	9,4
Gewicht op 176 dagen (kg)	101,8	104,2	106,1	107
Dagelijkse groei (kg)	0,549	0,575	0,589	0,596

D. Fremaut, 2011

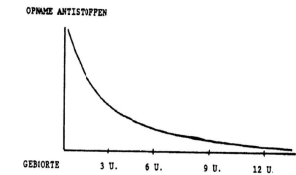
Overtallige biggen

BIEST VERSUS MELK

Biest en gewone zeugenmelk

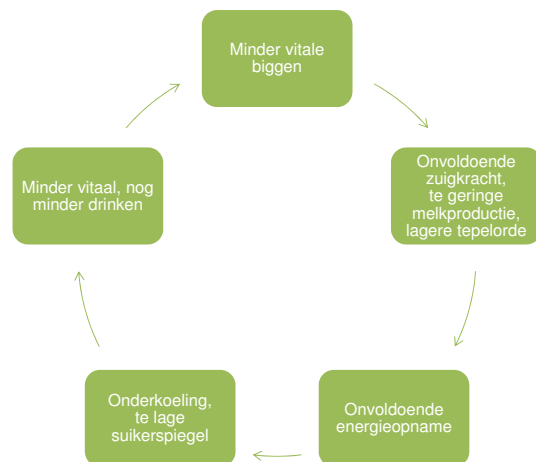
Immunitiet (Eiwitten)	As ⁿ via colostrum opname (d1): lokale en algemene bescherming
Energie (Vetten en goed verteerbare koolhydraten)	Thermoregulatie en groei

Samenstelling	Biest	Gewone zeugenmelk
Droge stof (%)	24,1	20,8
Energie (MJ/kg)	10,9	5,1
Ruw eiwit (%)	15,1	5,5
Lactose (%)	2,8	4,9
Ruw vet (%)	3,4	9,2
Ruwe as (%)	0,7	0,8

Overtallige biggen

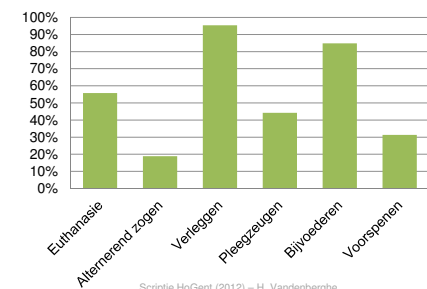
ONDERSTEUNEN VAN ZWAKKE BIGGEN

Opfokstrategieën

Verleggen
Pleegzeugen
Alternerend zogen
Bijvoederen
Voorspenen

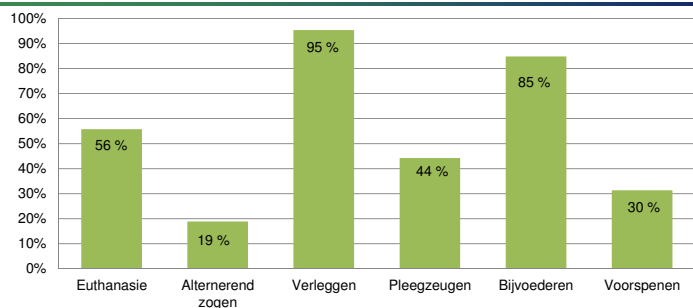
Enquête Vlaamse varkenshouders (9%)

Scriptie HoGent (2012) - H. Vandenbergh

62% van de varkenshouders ervaren moeilijkheden in de kraamstal

Opfokstrategieën

- Verleggen: onmiddellijk (41%), 1 dag (23%), 2 dagen (25%) na geboorte
- Pleegzeugen: eerste 3 dagen na geboorte
- Alternerend zogen: ongeveer 4 keer/dag

Voorspenen: tussen dag 6 en 10; 18% van de worpen

Opfokstrategieën

AANDACHTSPUNTEN

Strategieën worden vaker toegepast op grotere bedrijven, hoger productiegetal, meerweken systeem en commercieel aangekochte zeugen

- Optimale omstandigheden in de kraamstal
- Neem maatregelen binnen de eerste vijf dagen na de geboorte
- Extra aandacht voor de zwakke biggen
- Uniformiseren van de tomen
- Tomen van min/meer dezelfde grootte vormen (13 à 14 biggen)

Opfokstrategieën

AANDACHTSPUNTEN

Bioveiligheid

- Verleg biggen enkel indien noodzakelijk, zo weinig mogelijk
- Reinig en desinfecteer de kraamhokken/leegstand
- Was, ontworm en ontschurft de zeugen voor intrede in kraamstal
- Reinig en ontsmet instrumenten (tandjes knippen, castratie)
- Behandel eerst de gezonde, en als laatste de zieke tomen
- Gebruik apart gereedschap in elke afdeling

Demoproject 'Verhoogde bioveiligheid op het moderne varkensbedrijf' (DGZ Vlaanderen en Universiteit Gent)

brochure 'Varkens gezond houden'
www.biocheck.ugent.be

Opfokstrategieën

BIJVOEDEREN EN VOORSPENEN

Verleggen
Pleegzeugen
Alternerend zogen
Bijvoederen
Voorspenen

Bijvoederen

- Bij zeug
- melkvervanger, vast voeder, brijvoeder

Voorspenen

- Gezonde biggen
- Rescue deck/couveuse vanaf 3 dagen; melkvervanger
- Voorspeenbatterij, biggenbatterij
- Spenen van biggen < 3 weken is wettelijk niet toegelaten

Opfokstrategieën

BIJVOEDEREN EN VOORSPENEN

- Biestopname bij de moederzeug!
- Handwarme melkvervanger/yoghurt
- Goed verteerbaar voeder
- Meerdere porties/dag (2-3 keer)
- Verwijder resten uit de voederbakjes (schimmelgroei)
- Reinig de voederbakjes
- Reinig de leidingen van het couveuse systeem
- Reinig en ontsmet de couveuse na iedere toom

Opfokstrategieën

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	C O N T R O L L E G A N G	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
			Werpdatum	
28/5 N Lv 15 KI 1	4		Moment van werpen	
			29/5 VM Lv 10 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3		Worpnummer	
		29/5 VM Lv 14 KI 2	3	

Aantal levend geboren biggen

Aantal kleine biggen

Opfokstrategieën

VERLEGGEN VAN BIGGEN

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	C O N T R O L L E G A N G	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
			4 zware biggen verleggen	
28/5 N Lv 15 KI 1	4			
			29/5 VM Lv 10 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3			
		29/5 VM Lv 14 KI 2	3	

- Verleggen vanaf 24u na geboorte tot dag 3 (tepelrangorde)
- Biestopname bij moederzeug!
→ noteren werpdatum en -moment
- Verleg de grootste/zwaarste biggen (speengewicht kan ↓ tot 20%)
- Verleg de biggen geen 2 keer

Opfokstrategieën

VERLEGGEN VAN BIGGEN

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	C O N T R O L L E G A N G	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
			4 zware biggen verleggen	
28/5 N Lv 15 KI 1	4			
			29/5 VM Lv 10 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3			
		29/5 VM Lv 14 KI 2	3	

- Meng maximaal 2 tomen (ziekteoverdracht, tepelrangorde, stress)
 - Verleg naar zeugen die rond zelfde tijdstip hebben geworpen
 - Kies een goede zeug
 - Goede moederkwaliteit (rustig)
 - Goede lactatiekwaliteit (functionele spenen)
 - Goede conditie
- Noteer vanaf de eerste worp van de zeug

Opfokstrategieën

PLEEGZEUGEN

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
28/5 N Lv 15 KI 1	4		
		29/5 VM Lv 13 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3		
29/5 NM Lv 15 KI 2	5	29/5 VM Lv 14 KI 2	3

Biggen van 'beste' zeug

↓
Pleegzeug

Kleinste biggen uit afdeling

↓
'Beste' zeug uit afdeling

Opfokstrategieën

PLEEGZEUGEN

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
28/5 N Lv 15 KI 1	4		
		29/5 VM Lv 13 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3		
29/5 NM Lv 15 KI 2	5	29/5 VM Lv 14 KI 2	3

- Selectie van 'beste' zeug uit afdeling
 - Goede moederkwaliteit
 - Goede lactatiekwaliteit
 - Goede conditie
 - Goed aantal biggen van gemiddelde grootte
- Selectie van pleegzeug:
 - Goede moederkwaliteit
 - Goede lactatiekwaliteit
 - Goede conditie
 - 3 weken geleden geworpen

Opfokstrategieën

PLEEGZEUGEN

29/5 VM Lv 17 KI 6	2	29/5 VM Lv 13 KI 2	4
28/5 N Lv 15 KI 1	4		
		29/5 VM Lv 13 KI 0	3
27/5 NM Lv 13 KI 1	3		
29/5 NM Lv 15 KI 2	5	29/5 VM Lv 14 KI 2	3

13 gemiddelde/
zware biggen

- Verleggen tussen 24-48 uur na geboorte
- Biestopname bij moederzeug!
- Voedergift bij pleegzeug remmen
- Hoger risico op doodliggen bij pleegzeug

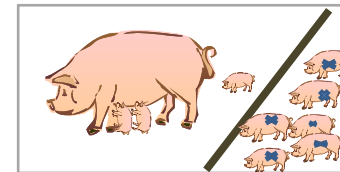
PLEEGZEUG

12 kleinste biggen

Opfokstrategieën

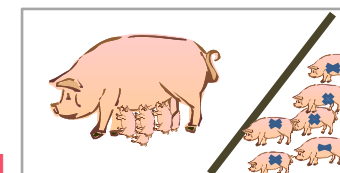
ALTERNEREND ZOGEN

Tijdens het werpen

- Na geboorte van eerste helft van de toom (6-7 grote biggen)
- Grote biggen achter plank
- Later geboren (kleinere) biggen krijgen de kans om voldoende biest op te nemen aan de voorste tepels gedurende eerste uur

Na het werpen

- Eerste dagen na het werpen
- Hoge frequentie (om de 2 uren)
- Zwakke biggen supplementeren

Conclusie

- Meer biggen betekent meer opvolging
- Extra aandacht voor de kleine biggen
- Eerste 5 dagen na de geboorte van levensbelang
→ Neem maatregelen tijdens de eerste 5 dagen
- Verleg, indien noodzakelijk
- Systemen niet eenvoudig te kwantificeren

Nieuwsbrief Varkensloket

Up-to-date blijven over de werking van het Varkensloket en
Praktijkcentrum Varkens?

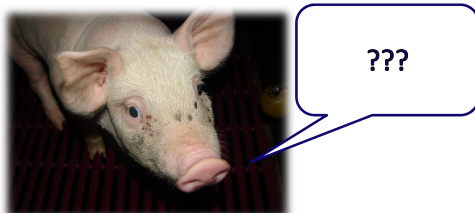
Abonneer u op de Nieuwsbrief

Nieuw op website, recente vragen,
agenda, onderzoeksprojecten...

Dank voor uw aandacht!

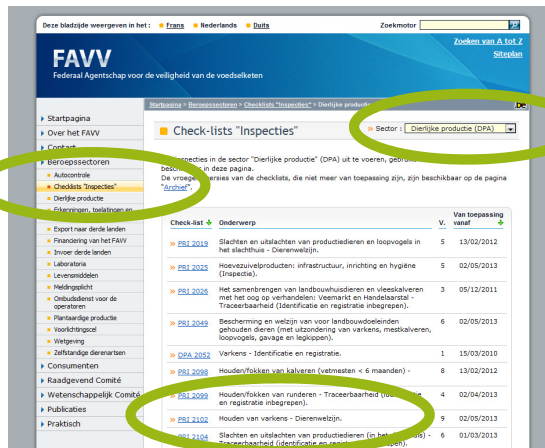
Varkenshouderij actueel
4 - 12/6/13

VARKENSHOUDERIJ ACTUEEL

Suzy Van Gansbeke - Departement Landbouw en Visserij - ADLO

1. GROEPSHUISVESTING ZEUGEN

- Basis voor controle: checklist FAVV www.favv.be

C	NC	Punten	NA
---	----	--------	----

- C: conform
- NC: niet-conform
- NA: niet van toepassing
- Punten: 1, 3 of 10 (of 10*)

○	○	1	○
---	---	---	---

- 10 of 10* punten: MAJOR
- 10*: altijd proces-verbaal
- 1 of 3 punten: MINOR

5

	C	NC	Punten	NA
Totaal :	0	0		0
Totaal van de wegingsfactoren :	0	0		
% van de niet-conformiteiten :		0	%	
Limieten : Te verbeteren :	0	%		
Onvoldoende :	0	%		
Ongunstig minor :	0		Ongunstig major :	0
			waarvan	0 met *

6

Checklist: structuur/thema's

- 1. Bijhouden van registers
- 2. Inspectie
- 3. Bewegingsvrijheid
- 4. Voldoende ruimte
- 5. Gebouwen en behuizing
- 6. Minimumverlichting
- 7. Vloerbekleding
- 8. Verstrooiingsmateriaal
- 9. Automatische en mechanische apparatuur
- 10. Voeder, water en andere stoffen
- 11. Vezelhoudend voeder
- 12. Verminkingen
- 13. Fokmethoden
- 14. Personeel
- 15. Randvoorwaarden

7

1. Bijhouden van registers

	punten
Medicamentenregister wordt bijgehouden	1
Medicamentenregister wordt 3 j bewaard	1
Register sterfgevallen wordt bijgehouden	3
Register sterfgevallen wordt 3 j bewaard	1

Register of registratie,
beschikbaar of raadpleegbaar,
toediening- en verschaaffingsdocumenten,

8

2. Inspectie

	punten	
Dagelijks toezicht op dieren	10	
Er is voldoende verlichting voor toezicht	3	Aanwezigheid van water, voeder, afwezigheid van dode dieren > 1 dag, geen onverzorgde zieke dieren, geen zieke dieren in groep als dit nadelig is voor hun welzijn, geen vuile kraamzeugen, ...
Zieke dieren worden passend verzorgd	10	
Agressieve/zieke/gewonde dieren mogen apart	3	
Zieke/gewonde dieren zo nodig apart (op aangepaste bedding)	10	
Systematische toediening van kalmeermiddelen is verboden	3	
Kraamzeugen en gelten moeten worden gereinigd	3	
Zeugen indien nodig behandeld tegen parasieten	1	
Aan groepen worden zo weinig mogelijk dieren toegevoegd	3	

3. Bewegingsvrijheid

	punten	
Zeugen niet aangebonden	10*	Plaats voor geboortehulp, voorzieningen om doodliggen te voorkomen, ...
Voldoende vrije ruimte in kraamhok voor werpen/zogen	10	
Biggen zijn beschermd in kraamhok	10	

4. Voldoende ruimte

	punten	
Oppervlakte vleesvarkens	10	Oppervlakte exclusief obstakels zoals voeder- en drinkbakken (tenzij op 20 cm hoogte)
Zeugen in groep	10	
Hokzijden zeugen minstens 2,8m (2,4 tot 5 zeugen)	3	
Oppervlakte zeugen	3	

5. Gebouwen en behuizing

	punten	
Onschadelijke materialen	3	
Reinigbare en ontsmetbare materialen	1	
Nieuwbouw na 2003: 3% openingen voor natuurlijk licht	10	
Indien buiten: beschutting	3	
Varkens kunnen elkaar zien	3	
Ligruimte: kwaliteit en voldoende	10	
Voldoende ventilatie voor goed stalklimaat	3	Controleur mag zelf geen hinder ondervinden qua klimaat, geluid, ...
Geluid < 85 dBA, geen plots/constant geluid	3	
Indien buiten: bescherming	3	

6. Minimumverlichting

	punten
Voldoende lichtintensiteit	3
> 8 u/dag licht	3
Licht en donkerperiodes onderbroken	3

13

7. Vloerbekleding

	punten
Vloer is effen, niet glad en niet kwetsend	3
Beren: 6 m ² (10 m ² indien dekhok)	10
Aandeel "dichte vloer" bij zeugen	3
Spleetbreedte betonroostervloeren zeugen < 2 cm	3
Spleetbreedte betonroostervloeren biggen < 1,1 cm	3
Spleetbreedte betonroostervloeren gespeende biggen < 1,4 cm	3
Spleetbreedte betonroostervloeren vleesvarkens < 1,8 cm	3

Toleranties op spleetbreedte van 3 mm

14

8. Verstrooiingsmateriaal

	punten
Alle varkens hebben permanent en voldoende afleidingsmateriaal	10

Minimaal kettingen, maar wordt eigenlijk als onvoldoende beschouwd

15

9. Automatische en mechanische apparatuur

	punten
Alle apparatuur wordt dagelijks op werking gecontroleerd	3
Ventilatie: alarm plus back-up systeem	3

16

10. Voeder, water en andere stoffen

	punten
Minstens 1 keer daags voederen, of ad lib, of automatisch of allemaal tegelijk	10
> 2 weken oud: permanent water ter beschikking	10
Geen schadelijke stoffen	3

17

11. Vezelhoudend voeder

	punten
Zeugen: vezelrijk en/of bulkvoeder naast energierijk voeder.	10

18

12. Verminkingen

	punten
Geen verboden ingrepen bij aangevoerde dieren	0
Geen verboden ingrepen op het bedrijf	10

19

13. Fokmethoden

	punten
Niet spenen voor 4 w of 3 w (tenzij uitzonderlijk)	10

20

14. Personeel

	punten
Voldoende en bekwaam personeel	10

Dwz dieren worden tijdig verzorgd en niet slecht behandeld

21

15. Randvoorwaarden

	punten
Kopie naar ALV	0

- In functie van controle randvoorwaarden GLB (MTR)-premies (bevoegdheid bij gewesten, dus Vlaamse Overheid, Agentschap Landbouw en Visserij = ALV)
- Let op: ALLE niet-conformiteiten worden doorgegeven en geven aanleiding tot sanctie = (tijdelijk) verlies van deel van premie !
 - Bvb lichtsterkte = minor (3 punten)
- Zie checklist: www.vlaanderen.be/landbouw/randvoorwaarden

22

Checklist randvoorwaarden:

www.vlaanderen.be/landbouw/randvoorwaarden

	Naleving van de beheerseis					
	OK	NOK	NVT	OK	NOK	
Respecteren van de eisen en bepalingen betreffende het houden van varkens						
Dieren die ziek of gewond lijken moeten op passende wijze verzorgd worden. Indien nodig wordt een dierenarts geraadpleegd. Dieren die kunnen lijden door de aanwezigheid van andere dieren, worden gescheiden.						
De materialen en de voorwerpen waarmee de dieren in aanraking kunnen komen zijn niet schadelijk. Deze kunnen grondig gereinigd en ontsmet worden						
Varkens die buiten worden gehouden, beschikken zo nodig over de mogelijkheid om te schuilen bij ongunstige weersomstandigheden.						
De dieren kunnen tegelijk liggen, rusten, zich uitrekken en normaal opstaan						
Alle varkens van meer dan twee weken oud beschikken permanent over vers en drinkbaar water. Alle varkens worden ten minste eenmaal per dag gevoederd. Worden de dieren in groep gevoederd maar niet ad libitum of via een automatisch individueel voeder-systeem dan kunnen ze allemaal tegelijk eten.						
De ventilatie in de stallen is voldoende . Ingeval van kunstmatige ventilatie, is er een noodvoorziening en is er een alarmsysteem						

23

Checklist randvoorwaarden:

www.vlaanderen.be/landbouw/randvoorwaarden

	Naleving van de beheerseis					
	OK	NOK	NVT	OK	NOK	
Respecteren van de eisen en bepalingen betreffende het houden van varkens						
De zeugen en gelten worden in groep gehouden (behalve de vier weken na inseminatie en 1 week voor het werpen)						
Alle in groep gehouden varkens beschikken over los materiaal (of speelgoed) om te onderzoeken of te spelen						
De betonnen roostervloeren voldoen aan de normen voor balkbreedte en spleetbreedte						
De zeugen beschikken over voldoende vrije vloeroppervlakte (2,25 m ² per zeug), waarvan minstens 1,3 m ² per zeug uit dichte vloer bestaat						
De gelten beschikken over voldoende vrije vloeroppervlakte (1,64 m ² per gelt), waarvan minstens 0,95 m ² per gelt uit dichte vloer bestaat						
De vleesvarkens beschikken over voldoende vrije vloeroppervlakte						
De beren beschikken over voldoende vrije vloeroppervlakte (6m ² per dier), waarvan een voldoende deel bestaat uit dichte vloer						
Het verbod op het aanbinden van zeugen en gelten wordt nageleefd						
De vloeren zijn effen, maar niet glibberig en van die aard dat ze geen letsels of pijn kunnen veroorzaken						
In de ruimte waar varkens worden gehouden, is de lichtintensiteit ten minste 40 lux gedurende ten minste 8 uur per dag. De varkens bevinden zich voor een bepaalde, ononderbroken periode in het duister.						
Men vindt geen aanwijzingen van niet-toegelaten ingrepen.						
Er zijn geen andere tekortkomingen m.b.t. het welzijn van de dieren						

24

CL FAVV: major criteria (10 punten)

Dagelijks toezicht op dieren	10
Zieke dieren worden passend verzorgd	10
Zieke/gewonde dieren zo nodig apart (op aangepaste beddina)	10
Zeugen niet aangebonden	10*
Voldoende vrije ruimte in kraamhok voor werpen/zogen	10
Biggen zijn beschermd in kraamhok	10
Oppervlakte vleesvarkens	10
Zeugen in groep	10
Nieuwbouw na 2003: 3% openingen voor natuurlijk licht	10
Ligruimte: kwaliteit en voldoende	10
Beren: 6 m ² (10 m ² indien dekhok)	10
Alle varkens hebben permanent en voldoende afleidingsmateriaal	10
Minstens 1 keer daags voederen, of ad lib, of automatisch of allemaal tegelijk	10
> 2 weken oud: permanent water ter beschikking	10
Zeugen: vezelrijk en/of bulkvoeder naast energierijk voeder.	10
Geen verboden ingrepen op het bedrijf	10
Niet spenen voor 4 w of 3 w (tenzij uitzonderlijk)	10
Voldoende en bekwaam personeel	10

- Geen enkele niet-conformiteit (NC)
 - GUNSTIG
- Alleen NC met 1 punt
 - GUNSTIG
- NC's met 1 punt en met 3 punten
 - Indien aantal NC < 20 %
 - GUNSTIG
- Andere gevallen: ONGUNSTIG
- NC met 10 punten en aantal NC > 20 % of 1 NC met 10*
 - ONGUNSTIG met PV

Inspectie	Type NC	Actie	Inspectieresultaat
1	Vanaf 1 NC = 10*	PV	Ongunstig
2	Vanaf 1 NC = 10 en T* > 20 %	PV	Ongunstig
3	Vanaf 1 NC = 10 en T* ≤ 20 %	Waarschuwing	Ongunstig
4	Vanaf 1 NC = 3 en T* > 20 %	Waarschuwing	Ongunstig
5	Vanaf 1 NC = 3 en T* ≤ 20 %		Gunstig met opmerkingen
6	Alleen NC = 1		Gunstig
7	geen NC		Gunstig

NC = Non-conformiteit

PV = Proces-verbaal

*T = Het totale % NC van een CL wordt als volgt berekend:

$$T = \frac{NC \times 100}{C + NC}$$

- Waarschuwing:
 - Schriftelijke kennisgeving aan een persoon die aan de controle van het Agentschap is onderworpen, waarbij hij bevolen wordt binnen een bepaalde termijn een einde te stellen aan een vastgestelde inbreuk (overtreding), zoniet zal een proces-verbaal van inbreuk (overtreding) worden opgesteld
- Proces-verbaal
 - Schriftelijk verslag opgesteld door elke persoon die hiertoe bevoegd is en het relaas weergeeft van een feit dat aanleiding kan geven tot een juridisch gevolg
- Inspecties/controles gescheiden van afhandeling juridische gevolgen
- Rapportering aan ALV in kader van randvoorwaarden
 - ELKE NC kan gevolgen hebben!
- Termijnen: 3-4 maanden, daarna hercontrole
- Rapportering aan FOD volksgezondheid
 - Op termijn systeem van dwangsommen mogelijk?

Veehouderijen: tot op heden goede cijfers

Controles dierenwelzijn 2011	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig
5154	90,1%	6,2%	3,7%

Groepshuisvesting

- Aangeboden zeugen: al verboden sinds 2006!
- Groepshuisvesting = prioritair
 - Desnoods laten loslopen in bestaande infrastructuur
 - Groep: vanaf 2 zeugen
 - Voederboxen met uitloop: uitloop moet permanent zijn
 - Poortjes te bedienen door zeugen
 - Poortjes open
 - Geen poortjes
 - Staat van roosters/gedrag van zeugen zijn indicatief voor permanente uitloop
 - Vanaf 4 weken na dekken
 - Tijdelijk alle zeugen opsluiten?
 - Bvb tijdens voeren
 - Bvb ifv diergeneeskundige behandelingen
 - Gedoogd, maar moet zeer tijdelijk van aard zijn en om praktische redenen

29

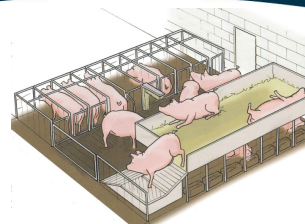
Groepshuisvesting

- Groepshuisvesting = prioritair
 - Zeugen afzonderen
 - Indien ziek/gewond/agressief,....
 - Beperkt aantal zeugen
 - Moeten zich kunnen omdraaien

30

Oppervlakte normen zeugen

6-39 dieren	Verhouding gelten/zeugen		
	0-100	10-90	20-80
gelt	1,64	1,64	1,64
zeug	2,25	2,25	2,25
gemengd	2,25	2,189	2,128
40 of meer dieren: min 10%			
	0-100	10-90	20-80
gelt	1,476	1,476	1,476
zeug	2,025	2,025	2,025
gemengd	2,025	1,970	1,915

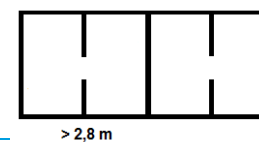
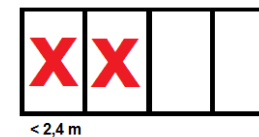
Bron: vakblad Varkens

- Hoe oppervlakte maximaliseren?
 - Vermijd groepen van minder dan 6
 - Ruimte onder voederbak beschikbaar maken (20 cm vrije hoogte)
 - Extra ruimte bij betrekken (gang/extra hok, permanent toegankelijke buitenbeloop enz)
 - In principe kortste zijde > 2,4 of 2,8 m
 - Grotere groepen > 40
 - Gemengde groepen gelten/zeugen
 - Extra niveau

31

Oppervlakenormen

- Wat telt niet mee?
 - Oppervlakte waar zeugen geen permanente toegang toe hebben
 - Oppervlakte die niet bruikbaar is doordat ze ingenomen wordt door een vast element
 - Voederbak
 - Tenzij ruimte eronder of erboven bruikbaar is
 - Hokken met een zijde van minder dan 2,4 (< 6 dieren) of 2,8 m

32

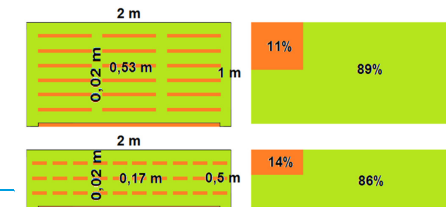
Aandeel dichte vloer

- Minimale hokbreedte dus 2,4 of 2,8 m
- ≠ minimale breedte van de uitloop:
 - Aanbeveling: zo breed mogelijk
 - Bij nieuwbouw: in dubbele rij 2,5-3 m
 - Bij renovatie: 2 m of meer
 - In enkele rij: breedte die volstaat om de minimale oppervlakte te bereiken is ontoereikend
 - Maar er is geen wettelijk minimum
 - Wettelijk ok indien voldaan aan oppervlakte eis
 - Maar beperkte uitloop mag natuurlijk geen aanleiding geven tot welzijnsproblemen die bij bredere uitloop zouden vermeden worden

33

Aandeel dichte vloer

- Wetgeving: 1,3 m² voor zeugen; 0,95 m² voor gelten
- Check-list: 60% dichte vloer
- Dichte vloer: minder dan 15% openingen (= spleten, gaten,...)

Aandeel dichte vloer

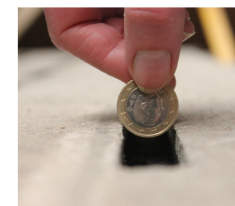
- Hoe dichtmaken?
 - Strips
 - Opening volstorten met beton
 - Prefab-bolvloerelementen op bestaande betonroosters leggen
 -

35

Spleetbreedte betonroosters

- Norm:
 - max 20 mm voor zeugen
 - max 18 mm voor vleesvarkens
- marge van 3 mm (tolerantie bij fabricatie)
 - 20 + 3 = 23 mm, 1 euro = 23,25 mm
 - 18 + 3 = 21 mm, 5 eurocent = 21,25 mm

36

PC Varkens

www.varkensloket.be

Het VARKENSLOKET wordt gestuurd door het PraktijkCentrum Varkens en beantwoordt concrete vragen van varkenshouders over verschillende thema's (voeder, huisvesting, management, gezondheid...) in de varkenshouderij. Via de website (www.varkensloket.be) wil het VARKENSLOKET de varkenshouder tevens op de hoogte houden van onafhankelijke informatie over de sector.

Waar kan u terecht?

E-mail: info@varkensloket.be

Telefonisch: 09/272.26.67 (kantooruren)

Contact: Scheldeweg 68
9090 Melle

Contactpersonen: Sarah De Smet
Kelly Relaes